

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce V. S., zastoupeného advokátkou JUDr. Marií Piekarzovou se sídlem Šenov, Těšínská 1495, proti žalované České správě sociálního zabezpečení se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 4. 2003, sp. zn. 21 Cad 6/2003,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Stěžovatel včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) ze dne 17. 12. 2002, kterým ČSSZ stěžovateli přiznala starobní důchod ve výši 6568 Kč a od 1. 1. 2003 ve výši 6786 Kč měsíčně.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když tvrdí, že zákon č. 188/2001 Sb. odporuje čl. 30 Listiny základních práv a svobod, garantujícímu právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Tvrzený rozpor spočívá v tom, že nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům bylo prý vydáno proto, že se prováděl útlum uhelného průmyslu a byly jím proto upraveny podmínky pro přiznání předčasných hornických důchodů. Vydáním zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění pak nastala nerovnost mezi přiznanými hornickými důchody do 31. 12. 1995 a proto se měla tato nerovnost upravit zákonem č. 188/2001 Sb., k čemuž však nedošlo. Tento zákon navíc prohloubil diskriminaci spočívající v tom, že úprava důchodů podle nařízení č. 557/1990 Sb. se provede pouze u těch horníků, kterým při výpočtu důchodu

při porovnání procentní výměry důchodů podle zákona č. 155/1995 Sb. vyšla výše důchodů pod 5100 Kč a podle zákona č. 100/1988 Sb. ve výši 5100 Kč. Pokud se tedy údajně stalo, že při porovnání zmíněných dvou zákonů někomu podle zákona č. 155/1995 Sb. vyšla procentní výše důchodů např. 5285 Kč a podle zákona č. 100/1988 Sb. 5100 Kč, již neměl nárok na úpravu důchodu podle zákona č. 188/2001 Sb. Stěžovatel tvrdí, že ve svém důsledku rozdíl mezi důchody, upravenými podle zákona č. 188/2001 Sb. a těmi, které takto upraveny být nemohly, činí 3000 Kč. Uvedené zákonné omezující podmínky proto stěžovatel považuje za záměrné, účelové a vyvolávající nespravedlnosti. Stěžovatel se proto domnívá, že zákon č. 188/2001 Sb. zmíněnou diskriminaci hornických důchodů oproti zákonu č. 155/1995 Sb. ještě prohloubil.

Stěžovatel proto tvrdí, že způsob aplikace zákona č. 188/2001 Sb., provedený v napadeném rozsudku krajským soudem, představuje mimořádnou tvrdost zákona a diskriminaci horníků, a navrhuje proto Nejvyššímu správnímu soudu dát podnět Ústavnímu soudu ke zrušení části tohoto zákona.

Ze všech shora uvedených důvodů stěžovatel navrhuje kasační stížnosti vyhovět a napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušit.

ČSSZ jako účastník řízení ve svém vyjádření ke kasační stížnosti toliko uvádí, že se s napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ztotožňuje a že si je vědoma toho, že zákonem č. 188/2001 Sb. došlo ke zvýhodnění pouze určité skupiny důchodců pobírajících mimořádný hornický stavební důchod, čehož si byl zákonodárce vědom, nicméně ČSSZ je povinna právní předpisy jen aplikovat a nikoliv měnit.

Proto ČSSZ navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud především konstatuje, že podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s. je vázán důvody kasační stížnosti. V souzené věci stěžovatel uplatnil kasační důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a nikterak nezpochybňuje provedená skutková zjištění. Proto se Nejvyšší správní soud v dalším koncentroval na posouzení toho, zda se Krajský soud v Ostravě v daném případě nedopustil nezákonnosti, když hodnotil předmětné právní otázky.

Z příslušného správního (dávkového) spisu a dále z odůvodnění napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 26. 7. 2002 uplatnil nárok na mimořádný hornický starobní důchod, který požadoval od 9. 11. 2002. Protože stěžovatel odpracoval celkem 6998 dnů v pracovní kategorii horník, přičemž výkon tohoto zaměstnání ukončil dne 14. 7. 1992, vznikl mu nárok na starobní důchod dosažením 50 let věku (§ 74 zákona č. 155/1995 Sb.). Protože podle ustanovení § 71 zákona č. 155/1995 Sb. má stěžovatel nárok na tzv. srovnávací výpočet důchodu, což znamená, že po porovnání výše procentní výměry vyčíslené podle zákona č. 155/1995 Sb. a výše vypočtené podle předpisů platných ke dni 31. 12. 1995 (tzn. zákona č. 100/1988 Sb.) je pojištěnci přiznána vyšší procentní výměra. V daném případě stěžovateli podle zákona č. 155/1995 Sb. vznikl nárok na částku 5258 Kč a podle zákona č. 100/1988 Sb. by přiznaná částka činila 5394 Kč, nicméně výše této částky je podle § 4 odst. 1 zákona č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1995 omezena na 5100 Kč.

Stěžovatel se však žalobou podanou ke krajskému soudu domáhal postupu podle zákona č. 188/2001 Sb. a v tomto směru krajský soud konstatoval, že podle tohoto zákona nebylo možno postupovat, protože stěžovateli byl důchod vypočten ve výši 5258 Kč podle zákona č. 155/1995 Sb. a výše procentní výměry proto nebyla omezena částkou 5100 Kč.

Nejvyšší správní soud v souzené věci vycházel především ze skutečnosti, že stěžovatel argumentuje proti způsobu aplikace zákona č. 188/2001 Sb., přičemž část tohoto zákona považuje za protiústavní. K tomu Nejvyšší správní soud nejprve uvádí, že zákonem č. 188/2001 Sb. byl novelizován zákon č. 155/1995 Sb. To znamená, že nabytím své účinnosti (dnem 1. 7. 2001) zákon č. 188/2001 Sb., přestal být samostatnou součástí právního řádu České republiky, neboť jeho obsah byl vtělen do zákona č. 155/1995 Sb., takže od tohoto okamžiku již není možno brojit proti – právně neexistujícímu – zákonu č. 188/2001 Sb., nýbrž je případné napadat toliko novelizovaná ustanovení zákona původního, tedy zákona č. 155/1995 Sb.

V daném případě proto stěžovatel ve skutečnosti zpochybňuje ústavnost a také aplikaci ustanovení § 76 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. Podle tohoto ustanovení byla-li výše starobního důchodu podle odst. 1 věty první přiznaného po 30. 6. 2001 stanovena podle § 71 odst. 1 a 4 a procentní výměra tohoto důchodu byla omezena podle § 4 odst. 1 věty druhé zákona č. 76/1995 Sb., zvyšuje se procentní výměra tohoto důchodu ode dne přiznání tohoto důchodu podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. 1. 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává tento důchod. Zvýšení podle věty první se stanoví tak, jako kdyby starobní důchod podle odst. 1 věty první byl přiznán ke dni 31. 12. 1995. Jak však vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu, protože výše procentní výměry, přiznané stěžovateli, nebyla omezena částkou 5100 Kč, nýbrž byla stanovena podle zákona č. 155/1995 na 5.258 Kč, nebylo možno citované ustanovení použít.

Podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu tento právní názor krajského soudu je konformní s uvedenou zákonnou úpravou. Z ustanovení § 76 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., totiž skutečně vyplývá, že hypotéza této normy předpokládá současné (kumulativní) splnění dvou podmínek - stanovení výše mimořádného starobního důchodu některým horníkům podle § 71 odst. 1 a 4 cit. zákona a omezení procentní výměry tohoto důchodu podle § 4 odst. 1 zákona č. 76/1995 Sb. Pouze v případě splnění obou podmínek může nastat dispozice předmětné normy, tedy zvýšení procentní výměry důchodů uvedeným způsobem. Protože však stěžovatel jednu z podmínek obsažených v hypotéze ustanovení § 76 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. nesplňoval (což ostatně ani sám nezpochybnil), nebylo možno na jeho případ aplikovat ani dispozici této právní normy a krajský soud proto dospěl ke správnému právnímu závěru, že podle tohoto ustanovení nebylo možno postupovat.

Nejvyšší správní soud proto dospívá k závěru, že podstata kasační stížnosti ve skutečnosti představuje návrh na změnu zákonné úpravy de lege ferenda, o němž však nepřísluší rozhodovat soustavě soudů, nýbrž moci zákonodárné. K podnětu, aby Nejvyšší správní soud přerušil řízení o kasační stížnosti a podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení (zřejmě) § 76 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., je nutno poznamenat, že názor o protiústavnosti tohoto ustanovené Nejvyšší správní soud nesdílí, a to především proto, že podle konstantní judikatury Ústavního soudu samotná nerovnost účastníků právních vztahů ještě nezakládá důvod ke zrušení příslušného právního předpisu, který tuto nerovnost vyvolává, nýbrž je nutno tuto nerovnost odůvodnit porušením jiného konkrétního subjektivního veřejného práva. V daném případě však toto konkrétní subjektivní veřejné právo stěžovatel spatřuje v čl. 30 odst. 1 Listiny, podle něhož občané mají právo na

přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. Tohoto práva, naplňujícího svojí podstatou tzv. status pozitivus (tj. předpokládá pozitivní plnění ze strany státu) se však lze domáhat pouze v mezích prováděcích zákonů (čl. 41 Ústavy ČR). Jestliže tedy v daném případě zákon č. 155/1995 Sb. provádí čl. 30 Listiny, je nutno konstatovat, že zákonodárce měl právo v tomto zákoně stanovit omezující kritéria a diferencovat mezi jednotlivými skupinami oprávněných osob, což také učinil, a Nejvyšší správní soud se nedomnívá, že tak učinil způsobem, který by dosahoval protiústavní intenzity.

Proto Nejvyšší správní soud postup podle citovaného čl. 95 odst. 2 Ústavy nezvolil a jelikož je toto jeho uvážení pouze v jeho dispozici a stěžovatel v tomto směru mohl učinit toliko podnět a nikoliv kvalifikovaný návrh, s kterým by se Nejvyšší správní soud musel procesně vypořádat, nerozhodl o tomto podnětu ani ve výroku tohoto rozsudku.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.), a České správě sociálního zabezpečení právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší (§ 60 odst. 2 s. ř. s.). Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. 8. 2003

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu